

PROČ SE MIMINKA STROMŮ NEPODOBAJÍ SVÝM RODIČŮM?

SEMENÁČKY

Věková skupina: **MŠ**

Lesnictví je obor lidské činnosti, který se zabývá udržením a zvelebením lesů. Úkolem lesníka v rámci trvale udržitelného hospodaření je tedy udržet rovnováhu mezi kácením stromů a jejich výsadbou a to tak, aby zachoval kvalitní les budoucím generacím. Vysazování nového lesa lesník zajišťuje přirozenou formou – nové stromky vzejdou ze semen přímo pod mateřským porostem. Tam, kde se lesníkům z různých důvodů nedaří obnovovat les na místě z původního porostu, tam je zapotřebí vysadit nové stromky uměle.

Pěstováním semenáčků a sazenic pro obnovu lesa se zabývají lesní školky. Takto vypěstované rostliny slouží k umělé obnově lesa – vysazují se do lesa na místo vytěžených stromů.

Semenáček vyrostle ze semene stromu. Je to klíčící rostlina, v prvním roce života s typickými děložními lístky, které se zpravidla liší od listů dospělé rostliny. Ve školkách se za semenáčky označují rostliny vzešlé ze semene před školkováním (rozsazení sazenic), podřezáváním (dobře vyvinutý kořenový systém, nutný pro úspěšné zalesňování, zajistíme jeho zkrácením) nebo vyzvednutím rostliny ze záhonu. Po těchto operacích je rostlina již považována za sazenici.

V přírodě pod mateřskými stromy najdeme také velké množství semenáčků. Mnoho semenáčků se ovšem své dospělosti nedočká. Jen málokterá rostlinka vyrostle ve statný strom. Malé semenáčky zahynou, protože nemají místo k růstu, nedostane se k nim dostatek sluníčka a vláhy. Mnohé z nich zašlape člověk, některé skončí jako lahůdka v žaludku lesní zvěře i dalších zvířat.

POPIS SEMENÁČKŮ

1 Semenáček smrku: Nový smrk vyrůstá ze semínka, které se ukrývá v šišce. Malé semínko je opatřené křídélkem, na kterém je uloženo jako na lžišce. Křídélko mu pomáhá při letu na místo, kde začne růst. Semenáček smrku vypadá jako malý střípatý smrček.

2 Semenáček jedle: Semínko jedle připomíná malý trojúhelník s křídélkem a ukrývá se v šišce, která se rozpadne přímo na větví stromu. Semínko s malým křídélkem se snese k zemi, kde začne klíčit a růst. Semenáček jedle připomíná hvězdičku s několika delšími a s několika kratšími jehličkami.

3 Semenáček modřínu: Malý modřín vyrostle z okřídleného semínka, které se ukrývá v malé šišce. Semenáček modřínu vypadá jako malá palma.

4 Semenáček borovice: Nová borovice vyrostle z okřídleného semínka, které se vždy po dvou na zdřevnatělých plodních šupinách ukrývají v borové šišce. Semínko je křídélkem svíráno jako v klíšťkách. Semenáček borovice už připomíná malou borovici.

5 Semenáček dubu: Nový dub vyrůstá z naklíčeného žaludu. Děložní lístky dubu jsou těžké, proto je malý semenáček nechává u kořínků, a na rostlince vidíme už jen typické vydloubané lístky dubu.

6 Semenáček buku: Buk vyrůstá ze semínka, které je ukryté v chlupaté šišce bukvice. První se nad zemí objeví děložní lístky, které mohou připomínat sloní uši. Semenáčky buku můžete na jaře ochutnat, mají nasládlou chuť.

7 Semenáček břízy: Semínka břízy se ukrývají v nažkách, které nám mohou připomínat motýlka. Děložní lístky břízy jsou vejčité, první pravé listy břízy jsou chlupaté a vroubkované jako krajka.

8 Semenáček javoru: Javor vyrůstá ze semínka ukrytého v okřídlené dvounažce, kterou můžete v lese zahlédnout, když se jako vrtulka snáší k zemi. Děložní lístky javoru jsou podlouhlé a úzké jako jazýčky. Ale ani ty první lístky ještě moc listy javoru nepřipomínají, protože jim chybí typické laloky.

9 Semenáček lípy: Lípa vyrůstá ze semínka, které se ukrývá v malém oříšku, sneseném k zemi malým lístečkem, který slouží jako padáček. Děložní lístky lípy připomínají malé ruce s pěti nataženými prsty.

10 Semenáček habru: Habr vyrůstá ze semínka ukrytého v malém oříšku, ten se ze stromu svezle v lístku, který vypadá jako malá trojčipá lodička. Děložní lístky habru připomínají dvě malé kulaté paletky.

NÁMĚTY NA AKTIVITY

- Navštivte les, kde Vám lesníci semenáčky a přirozenou obnovu lesa ukáží v praxi – lesní pedagogika s lesníkem v lese:

www.lesnipedagogika.cz / Kontakty.

- **Šišky a plody** různých stromů necháme děti prohlédnout a ohmatat. Poté se je pokusí co nejlépe popsat. Paní učitelka dětem pomáhá otázkami na vlastnosti předmětů: píchá – nepíchá, tvrdé – měkké, hladké – drsné, těžké – lehké, špičaté – zaoblené, voní – nevoní, hnědé – zelené, trojúhelníkové, lesklé atd. (šišky by se vždy měly určovat zavřené, tedy po vodní láně).
- **Semenáčky – miminka stromů** – hra předchází vyprávěná pohádka o lesních vílách, které pečují o miminka stromů (ke stažení na www.lesnipedagogika.cz/cz/pro-skoly/tyden-lesu-2016, pozn. stránky nejsou veřejné, zobrazí se pouze po zadání této adresy do adresního řádku prohlížeče). Prostřednictvím pohádky se dětem přiblíží, jak se rodí nové stromy, co se děje se semínkem po naklíčení, co je to semenáček a jaké těžkosti ho potkají, než doroste v dospělý strom. Paní učitelka čte charakteristický popis jednotlivých semenáčků (viz výše) a děti se je snaží určit podle obrázků.
- Mezi několik stejných semínek je vloženo jedno jiné. Děti určí, které semínko do skupiny nepatří. Děti se pokusí popsat, proč tam určené semínko nepatří. Paní učitelka dětem pomáhá otázkami na vlastnosti semínka: píchá – nepíchá, tvrdé – měkké, hladké – drsné, těžké – lehké, špičaté – zaoblené, voní – nevoní, hnědé – zelené, je v klíšťkách (borovice), na lžičce (smrk), trojúhelníkové (jedle), z jedné strany bílé z druhé rezavě lesklé s malým křídlem (modřín), různý tvar číšek u žaludů atd.
- **Skládání obrazce** z šišek a různých plodů – mandaly, duchové lesa, stromů.

Foto: Archiv ÚHÚL a SLŠ Hranice.

● **Tvoření zvířátek** ze šišek – bastlení.

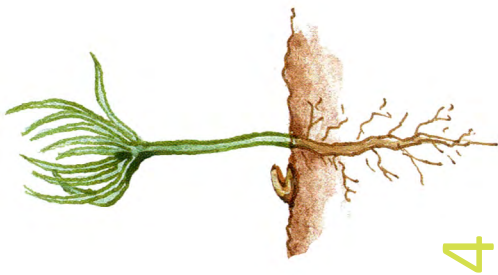
Foto: Archiv SLŠ Hranice.

● **Pašování semínka** – Paní učitelka vybere 2–3 pašeráky, kteří mají za úkol získat vzácné semínko. Ostatní děti si semínko mezi sebou předávají tak, aby je pašeráci nedostali. Semínko si předávají i děti, které semínko nemají (předstírají, aby zmátly pašeráky). Pašeráci se snaží objevit, kde semínko právě teď je.

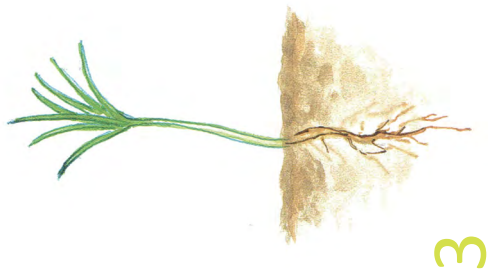

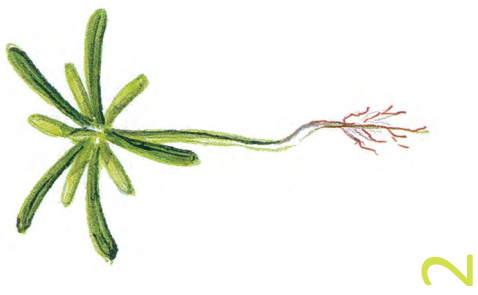
5

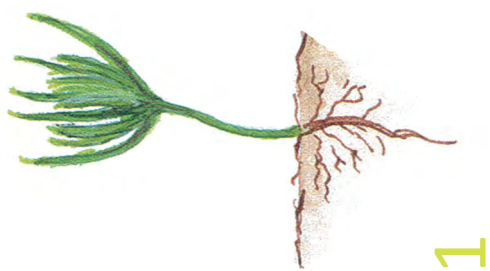
4

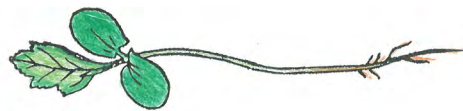
3

2

1

10

9

8

7

6

Obrázky poskytly Vojenské lesy a statky České republiky, s.p. (1–6, 8–9) a SLŠ Hranice (7,10)

AKCE V LESE • S LESNÍKEM • O LESE

www.lesnipedagogika.cz